

ВОПРОСЫ КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВОГО ЗАКРЕПЛЕНИЯ ОСНОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ

Задыхайло Д. Д.

Исследована проблема полноты и системности изложения в Конституции Украины вопросов конституционно-правового обеспечения функционирования отношений в контексте попытки модернизировать текст Конституции Украины путем разработки проекта новой Конституции.

Ключевые слова: экономическая система, конституционный экономический порядок, Кабинет Министров Украины, право собственности, субъекты предпринимательской деятельности.

QUESTIONS OF CONSTITUTIONAL LEGAL APPROVAL FUNDAMENTALS OF ECONOMIC SYSTEM

Zadykhaylo D. D.

The article is devoted of the problem of systematization constitution Law in field of economic relations, aspecially in connection with creation of the new text Constitution of Ukraine.

Key words: economic system, constitutional economic order, Cabinet of Minister of Ukraine, business activity.

УДК 346.5(477)

РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА: СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

*О. А. Колесніков, здобувач
Національний університет
«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*

Проаналізовано досвід економічно розвинених країн та країн з перехідною економікою у запровадженні такого механізму регуляторної політики, як аналіз регуляторного впливу. Визначено загальні принципи запровадження окремих механізмів регуляторної політики та запропоновано шляхи для подальшого розвитку регуляторної політики в Україні.

Ключові слова: регуляторна політика, економічна політика, дерегуляція, адміністративна реформа, організаційно-господарські повноваження, Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємства.

Постановка проблеми. За останні десятиріччя значно підвищилося значення законодавства як інструменту досягнення цілей політики. Виникнення режиму регулювання у глобалізованих економіках та значне скорочення чисельності таких традиційних макроінструментів, як бюджетна та монетарна політики, спричиняють необхідність ефективного результативного державного регулювання. Його важливість посилює перехід стратегій економічного зростання багатьох країн, що розвиваються, з державноорієнтованих підходів на ринковоорієнтовані, оскільки радикальна лібералізація ринку за відсутності належної структури регулювання для просування і гарантування ефективної конкуренції привела до невдач і як наслідок до визнання необхідності регулювання ділового середовища в перехідний період. Отже, вдосконалення регулювання стало важливою частиною методології економічного розвитку¹.

У цьому контексті вирішальну роль відіграє можливість оцінювання очікуваного впливу регулюючих актів на ділове середовище та консультації із зацікавленими сторонами до їх прийняття. Аналіз регуляторного впливу (АРВ) в більшості розвинених країн використовується для поліпшення розуміння економічних, соціальних та екологічних наслідків регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У юридичній літературі України стан регуляторної політики в країнах ОЕСР та СНД не аналізувався. Серед наукових праць зарубіжних фахівців можна відзначити роботи Д. Циганкова, Л. Мадера, С. N. Radaelli, Parker David та ін.

Формулювання цілей. Метою статті є визначення загальних принципів запровадження окремих механізмів регуляторної політики та шляхів подальшого розвитку регуляторної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу. Вперше елементи системи оцінювання впливу актів законодавства на ділове середовище як основу регуляторної політики держави стали розроблятися у деяких західних державах наприкінці 70-х років ХХ ст. Наприклад, якщо в 1980 р. лише декілька держав почали впровадження АРВ (Regulatory Impact Assessment), то вже до 2004 р. ця система застосовується не тільки у розвинених країнах, а й у країнах, що розвиваються (наприклад, у Болгарії, Хорватії, Сербії, Румунії, Естонії, Латвії, Польщі, Південній Кореї, Мексиці, на Філіппінах), на пострадянському просторі — в Російській Федерації, Україні, Молдові.

АРВ є сучасним інструментом, базовою складовою регуляторної політики, що використовується в більшості розвинених країн з метою вдосконалення розуміння економічних та соціальних наслідків актів законодавства. АРВ визнається важливим механізмом для поліпшення ефективності та результативності правового регулювання.

¹ Kirkpatrick, Colin and David Parker: Regulatory Impact Assessment and Regulatory Governance in Developing Countries, in: Public Administration and Development, 12, 1-12 (2004).

Термін «аналіз регуляторного впливу» використовується для опису систематичного аналізу впливу нового або чинного законодавства та інформування про його результати. Важливими є обидва аспекти АРВ — аналізу та інформації. Але основною характеристикою АРВ є процес систематичного та узгодженого оцінювання регулятивних інтервенцій з метою підвищення віддачі від регулювання та ухвалення рішень, починаючи з ранніх стадій розроблення заходів політики¹. АРВ можна використовувати для оцінювання впливу як нового, так і чинного законодавства.

АРВ може мати різні форми, які відображають різні цілі державної політики. Його конкретні цілі, схеми та роль в адмініструванні можуть відрізнятися за країнами і навіть за сферами регулювання політики. Методологія оцінювання впливу актів законодавства також може варіюватися. Деякі країни використовують повномасштабний аналіз витрат/вигід на основі теорії соціального забезпечення, але у більшості застосовується поєднання якісних і нескладних кількісних моделей та методологій. Деякі країни оцінюють вплив регулювання виключно на кількість паперової роботи підприємств, у той час як інші — вплив на оточуюче середовище, конкурентоспроможність, міжнародні обов'язки, регіональний розподіл та ін.

По суті АРВ — це:

- постановка правильних питань при розробці та прийнятті нормативно-правових актів;
- сприяння отриманню на них відповідей шляхом надання зацікавленим особам відповідної інституціонально-методичної бази.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) у 1995 р. прийняла контрольний перелік питань для регуляторного ухвалення рішень, який став першим міжнародним стандартом для визначення якості регулювання у сфері господарювання. Цей перелік складається з таких 10 запитань.

1. Чи правильно визначено проблему? Проблема, що підлягає розв'язанню, повинна бути чітко сформульована з обґрунтуванням її природи, масштабу та поясненням причин виникнення з визначенням стимулів для зацікавлених суб'єктів.

2. Чи виправдані дії держави? Державне втручання має бути засноване на очевидних доказах його необхідності з урахуванням характеру проблеми, можливих вигід та витрат від запропонованих заходів на основі реалістичного оцінювання державної результативності, а також надання альтернативних механізмів розв'язання проблеми.

3. Чи є в цьому випадку регулювання найкращою формою державних заходів? Регуляторні органи на початку розроблення відповідного акта повинні

¹ Jacobs, Scott (2004): Regulatory Impact Assessment and the Economic Transition to Markets, in: Public Money and Management, October 2004.

провести підкріплене фактичними даними порівняння різних регуляторних і нерегуляторних інструментів політики та розглянути такі питання, як витрати, вигоди, ефекти розподілу та адміністративні вимоги.

4. Чи існує правова база для регулювання? Процеси регулювання повинні бути вибудовані таким чином, аби регуляторні рішення дотримувалися принципу «панування права» та були чітко зазначені обов'язки щодо забезпечення відповідності (відсутності конкуренції) акта, що приймається, нормативно-правовому акту більш високого рівня та відповідності таким правовим принципам, як визначеність і пропорційність, а також процедурним вимогам.

5. На якому рівні державної влади необхідно застосовувати ці заходи? Регуляторні органи мають вибрати найбільш оптимальний рівень державної влади для вжиття заходів, а у разі взаємодії декількох рівнів розробити ефективні системи їх координації.

6. Чи виправдовують вигоди від регулювання витрати на нього? Регулятори повинні оцінити всі очікувані витрати та вигоди кожної пропозиції з регулювання, а також прорахувати доцільні альтернативи та надати відповідні розрахунки. Державному органу до прийняття будь-яких дій необхідно переконатися, що вигоди від них будуть більші за витрати.

7. Наскільки очевидний і прозорий розподіл ефектів у розрізі всього суспільства? Оскільки державне рішення може вплинути на показники розподілу та рівності, регулятори повинні забезпечити відкритість та прозорість розподілу витрат та вигід від регулювання за соціальними групами.

8. Чи є регулювання чітким, послідовним, зрозумілим та доступним для користувачів? Регулятори мають оцінити зрозумілість регуляторних актів для користувачів та забезпечити найбільш чіткі формулювання і структуру правил, які б не допускали множинного тлумачення.

9. Чи була можливість у зацікавлених сторін надати свої погляди? Регуляторні акти повинні розроблятися відкрито і прозоро з використанням процедур ефективного та своєчасного вивчення думок таких зацікавлених осіб, як суб'єкти господарювання, профспілки та інші органи державної влади.

10. Яким чином досягти виконання регуляторних актів? Регуляторні органи мають проаналізувати стимули та інститути, що забезпечують виконання актів законодавства, та, оптимально їх використовуючи, розробити відповідні стратегії впровадження.

Але цей контрольний перелік не містить інституційних та інших концептуальних складових регулятивного ухвалення рішень. Їх доволі чітко визначено в такому переліку методів для впровадження систем АРВ.

1. Забезпечення максимальної політичної підтримки АРВ. Принципи реформ та використання АРВ повинні бути підтримані на найвищих рівнях державної влади. АРВ мають підкріплюватися конкретною відомчою відповідальністю за його дотримання.

2. Чіткий розподіл відповідальності за окремі елементи програм АРВ. Закріплення відповідальності регуляторних органів за АРВ сприяє посиленню відповідальності та належності до процесу ухвалення рішень. Необхідна наявність центрального органу влади для контролю за процесом АРВ і забезпечення його послідовності, достовірності та якості, який має достатні повноваження і можливості для виконання цієї функції.

3. Тренінг регуляторів. Забезпечення офіційних, належним чином розроблених програм для надання представникам регуляторних органів навичок, необхідних для забезпечення високоякісного АРВ.

4. Використання послідовних та гнучких аналітичних методів. Для всіх регуляторних актів необхідно застосовувати принцип витрат/вигід. Але аналітичні методи можуть різнитися, якщо АРВ надає можливість оцінити всі значні позитивні і негативні наслідки та інтегрувати якісний та кількісний аналіз. З метою максимального забезпечення послідовності необхідно розробити обов'язковий до використання методичний посібник.

5. Розроблення та впровадження стратегій щодо збирання даних. Корисність аналізу визначається якістю вихідних даних. Необхідно прийняти чітку політику, яка визначатиме стандарти якості для даних, що використовуються, та запропонувати стратегії щодо їх збирання з мінімальними витратами в найкоротший строк.

6. Цільове використання АРВ. Необхідно концентрувати ресурси на ті напрями реагування (регуляторні акти), вплив яких буде найбільш значним та найбільш перспективним для зміни кінцевих результатів регулювання. Необхідно використовувати АРВ до всіх значних пропозицій, незалежно від рівня їх реалізації: через закон, підзаконний акт чи регуляторний акт міністерств та відомств.

7. Інтегрування АРВ у процес розроблення політики. Регуляторні органи повинні сприймати АРВ як невід'ємну частину розробки та прийняття регуляторних рішень, а не як вимогу — «додаток» для зовнішнього використання.

8. Інформування про результати. Керівники вищої ланки, як правило, не мають часу на аналітичні дослідження. Результати АРВ повинні бути чітко представлені із зазначенням конкретних наслідків і можливих варіантів. Використання єдиного простого формату полегшує знайомство з результатами АРВ.

9. Активне залучення громадськості. Необхідно своєчасно та широко залучати зацікавлений прошарок громадськості. Як правило, це означає багатоступеневий процес консультацій.

10. Застосування АРВ як до нового, так і до чинного законодавства. Необхідно на постійній основі застосовувати АРВ для аналізу чинних нормативно-правових актів на предмет їх відповідності вимогам сучасності.

АРВ не виступає автономним інструментом або процесом. Він обов'язково повинен бути інтегрованим до загальних рамок розроблення державної політики.

Ця система не тільки призначена для підтримання більш ефективної і діючої реалізації економічної та соціальної політики, а й сприяє досягненню таких цілей «якісного правління», як підзвітність, прозорість та послідовність політики.

АРВ швидко розповсюдилося у розвинених країнах. Якщо у 1980 р. його використовували тільки дві країни, то сьогодні не тільки усі країни ОЕСР, а й більше 25 країн з перехідною економікою використовують ті чи інші форми АРВ.

Економічно розвинені країни використовують такі аспекти оцінки якості АРВ.

1. Наявність окремого державного органу, який контролює та відповідає за якість проведення АРВ усіма іншими органами.

2. Обов'язковість оприлюднення документації з АРВ та проведення консультацій з кожного проекту регуляторного акта.

3. Аналіз в АРВ можливих наслідків для конкуренції та відкритості ринку.

4. Наявність вимог до регуляторних органів щодо демонстрації превалювання вигід над витратами.

5. Наявність вимог до регуляторних органів щодо кількісного оцінювання вигід та окремо — витрат від запропонованого регуляторного акта.

6. Застосування АРВ як до законів, так і до підзаконних регуляторних актів.

7. Застосування АРВ як до нового законодавства, так і до чинного.

Незважаючи на наявність стандартів АРВ, практика реалізації в кожній країні має свою специфіку. В таблиці наведено приклади впровадження АРВ у різних країнах.

Т а б л и ц я

Країна	Стан упровадження системи АРВ	Законодавче закріплення вимог АРВ	Обсяг застосування
1	2	3	4
США	Прийнята у 1977 р., розширена у 1981 р.	Указ Президента	Усе нове законодавство та підзаконні акти, що мають регуляторну складову
Європейська Комісія	2003 р.	Повідомлення комісії	– Усі регуляторні та нерегуляторні пропозиції із значними економічними, соціальними або екологічними наслідками; – пропозиції, що суттєво впливають на інтереси зацікавлених сторін; – пропозиції, що складають нову політику та/або значно змінюють існуючу політику; – пропозиції, що зачіпають основні питання регулювання (делегування повноважень, відповідність, вибір інструменту регулювання)

Закінчення табл.

1	2	3	4
Сполучене Королівство	Прийнята у 1985 р., розширена у 1996, 1998, 2004 роках	Державна політика	Будь-яка пропозиція, де регулювання є варіантом, включаючи як нове законодавство, так і чинне, що може суттєво впливати на суб'єктів господарювання, добровільні та благодійні організації, соціальні групи та державний сектор
Данія	Прийнята у 1966 р., розширена у 1993, 1995, 1998 роках	Державна політика	– Усі нові закони. АРВ не застосовується до підзаконних актів. Однак з 2004 р. всі нормативно-правові акти про підприємства та господарську діяльність тестуються спеціально створеною групою бізнес-тестування; – АРВ не застосовується до чинних законів
Польща	Прийнята у 2001р.	Постанова Ради Міністрів	– Усі нові закони та підзаконні нормативно-правові акти; – АРВ не вимагається для аналізу чинного законодавства; – як мінімум АРВ має впливати на державні фінанси, ринок праці, конкурентоспроможність, регіони

Попри неоднорідність практики реалізації АРВ, можна зробити певні висновки.

По-перше, регуляторна політика держави має базуватися на існуючих інституціональних та адміністративних традиціях. Очевидним є зосередження на окремих аспектах та інститутах АРВ, але настільки ж очевидним є і те, що єдиного рецепту для всіх не існує¹. АРВ може мати різні форми, що відображають різні цілі політики. Логіка АРВ визначається його електоратом та зацікавленими сторонами. Згідно з правовими традиціями країни він може базуватися на твердій формальній правовій базі, а в інших випадках бути більш гнучким та задовольнятися меншими правовими вимогами. В окремих випадках може створюватися механізм контролю на вищому рівні для забезпечення послідовності та якості регулювання, а в інших ситуаціях більш ефективним є підхід, заснований на загальному консенсусі. Однак переважна кількість прикладів АРВ надає перевагу «раціональним» моделям ухвалення рішень, а не таким альтернативам, як «консенсус» або «політичне» ухвалення рішень².

По-друге, АРВ має тенденцію до посилення існуючої політики, а не до виведення нових. Наприклад, у країнах Скандинавії та Нідерландах АРВ був адаптований для вирішення єдиного питання — адміністративного наванта-

¹ Radaelli C.M. How Context Matters: Regulatory Quality in the European Union, (2004).

² ОЕСР(1997), Regulatory Impact Analysis: Best Practices in OECD Countries, Paris.

ження. В інших країнах (Австралія, Канада, США) сфера його дії значно ширше та охоплює питання «максимізації добробуту». Це спостереження узгоджується з уявленням про те, що АРВ є інструментом для вдосконалення, а не замовлення процесу ухвалення рішень. Із часом сфера дії АРВ поширюється не тільки на такі вузькі питання, як адміністративне навантаження, а й на широку оцінку витрат/вигід з широкого кола питань та економіки в цілому.

По-третє, реалізація АРВ вимагає тривалого часу, пов'язана із суперечностями та потребує потужної політичної підтримки протягом всього процесу. Досвід таких країн з перехідною економікою, як Сербія, Македонія та Словачька Республіка, де завершено підготовку до впровадження АРВ, свідчить про те, що з початку ухвалення політичного рішення до розробки та впровадження системи необхідні не менше двох-трьох років. Аналогічна ситуація і в Україні. Політичний капітал, необхідний для створення та впровадження АРВ, можна накопичити на ранніх стадіях його розроблення шляхом зосередження на таких «виграшних» сферах, як ліцензування та зменшення адміністративного тиску чинного законодавства. Накопичений таким чином політичний капітал можна потім інвестувати в просування довгострокового та більш неоднозначного завдання зі створення функцій для аналізу потоку нового законодавства, що приймається.

По-четверте, під політичною підтримкою АРВ слід розуміти вирішальне значення створення інституціонального фундаменту для нього. Дієве впровадження АРВ та реформ регулювання потребує наявності єдиного органу в межах структури державного управління, який був би наділений повноваженнями з консультування, підтримання та огляду пропозицій галузевих міністерств, контролю за виконанням приписів законодавства, що регламентує засади впровадження регуляторної політики та накладання адміністративних стягнень на винних посадових осіб. Такі органи відіграють різну роль, що відображає адміністративні та політичні традиції конкретної країни.

По-п'яте, проблемою багатьох країн є оцінювання якості АРВ. Яким чином переконатися, що АРВ та інші складові регуляторної політики йдуть на користь процесу прийняття законодавства та сприяють досягненню бажаних результатів регулювання? Лише декілька країн здійснюють систематичний моніторинг якості своїх АРВ. Це зумовлено насамперед відносною новизною системи та в силу методологічних проблем ув'язування конкретних заходів якісного правління (таких, як АРВ) з економічним зростанням та ринковим розвитком. З метою стандартизації ОЕСР розробила межі для аналізу АРВ та інших інструментів регуляторної політики, які можна використовувати як міжнародні стандарти якості АРВ¹. ОЕСР було проведено низку кількісних та якісних досліджень. Деякі тести аналізували зміни та вдосконалення про-

¹ ОЕСР: Ex-post Evaluation of Regulatory Policies, Paris (2004).

ектів актів законодавства після проходження АРВ¹. Інші тести були зосереджені на впливі АРВ на адміністративно-регуляторну культуру в ракурсі підвищення ролі та можливостей аналізу та впливу на процес ухвалення рішень шляхом надання певної інформації для особи, яка ухвалює остаточне рішення². Загальна картина, отримана на підставі цих досліджень, підтверджує, що АРВ позитивно впливає на розробку законодавства та якість остаточних результатів регулювання.

З метою детального аналізу засобів реалізації регуляторної політики окремих держав розглянемо це на прикладах США та Росії.

США є однією з перших країн світу, яка у 70-х роках ХХ ст. почала запроваджувати окремі елементи регуляторної політики при прийнятті нових законодавчих та нормативно-правових актів. Об'єктивна необхідність запровадження цієї системи була викликана переходом від політики дерегулювання до політики «якісного регулювання».

Тотальний процес дерегулювання господарської діяльності не тільки спричинив сплеск підприємницької активності населення, а й привів до дисбалансу в економіці держави як по сферах діяльності, так і по регіональному принципу. Саме тому виникла необхідність переходу від повної і практично неконтрольованої ринкової свободи до принципово нової моделі розроблення та запровадження актів законодавства, що регулюють відносини між державними органами та суб'єктами господарювання.

Так, у 1977 р. указом президента США запроваджується система АРВ при прийнятті нових законодавчих та підзаконних актів. Особливістю США є те, що АРВ використовується виключно при прийнятті нового законодавства, що передбачає бюджетні витрати³.

¹ Прикладом є проведення Американським агентством із захисту оточуючого середовища дослідження 15 регуляторних актів після проходження ними процедури АРВ. Воно засвідчило, що в результаті застосування АРВ витрати за запропонованими законодавчими актами були скорочені на 1 млрд дол. США, а витрати на АРВ склали 10 млн дол. США, що в цьому випадку дає співвідношення вигід/витрат як 1000/1 (ОЕСР: Ex-post Evaluation of Regulatory Policies, Paris (2004)).

² Канадський досвід АРВ показав, що «стало приділятися більше уваги альтернативам, витратам та вигодам порівняно з тим, що було 15 років тому до впровадження цих вимог. Керівники державних структур із розумінням сприйняли вимоги АРВ, і було створено системи для розгляду варіантів регулювання, а також витрат та вигід». Впровадження АРВ у Новій Зеландії сприяло змінам структури та практик розроблення пропозицій з регулювання. Наприклад, департаменти заохочувалися до використання АРВ для розроблення політики, і система не сприймалася виключно як інструмент ретроспективної транспарентності. (ОЕСР: Ex-post Evaluation of Regulatory Policies, Paris (2004)).

³ Взагалі ОЕСР визначає три групи країн — членів організації за обсягом використання АРВ:

– країни, де процедура АРВ використовується тільки у разі прийняття нормативного акта, що передбачає бюджетні витрати (США, Канада);

– країни, де АРВ використовують при прийнятті будь-якого регуляторного акта (Нідерланди, Велика Британія);

– країни, де жорстка процедура проведення АРВ не встановлюється, але декларуються загальні принципи, за яких засоби регулюючого впливу застосовуються тільки у випадках, коли доведено їх доцільність (Південна Корея, Чеська Республіка).

Контроль за впровадженням та використанням АРВ доручено Службі управління та бюджету США, яка у 2003 р. випустила Циркуляр А-4, який є посібником Адміністративно-бюджетного управління з проведення регуляторного аналізу, що здійснюється усіма федеральними агентствами відповідно до постанови уряду № 12866 «Планування та огляд регулятивної політики» (Regulatory Planning and Review) (далі — постанова 12866), законодавства про право на інформацію. Згідно з Постановою 12866 органи виконавчої влади повинні здійснювати АРВ відносно економічно вагомих законодавчих актів. Ця вимога стосується як актів законодавства, що анулюють або модифікують існуючі норми, так і актів, які запроваджують нові вимоги.

За обсягом впровадження АРВ можна виділити дві групи проектів законодавчих актів: ті, відносно яких запроваджується повний АРВ, та ті, до яких запроваджується скорочений (вибірковий) АРВ. Повний АРВ в США застосовується у випадках, якщо регуляторний захід визнається «економічно суттєвим», а саме: якщо планується, що пов'язані з ним щорічні витрати перевищують 100 млн дол. США, збільшаться витрати в окремому секторі або регіоні, справлятиметься негативний вплив на конкуренцію, зайнятість, інвестиції, продуктивність або інновації.

Процедура АРВ поступово запроваджується і в країнах перехідної економіки, зокрема, в більшості країн СНД.

У Росії як експеримент впровадження АРВ та оцінювання законів розпочалося з 2006 р. в декількох регіонах: Татарстані; Калмикії та Північній Осетії — за підтримкою Всесвітнього банку. Було здійснено також декілька експертних розробок для федерального рівня.

22 жовтня 2010 р. Урядова комісія з адміністративної реформи ухвалила рішення про надання Мінекономрозвитку РФ повноважень з розробки методики АРВ та впровадження цієї процедури в практику. З цією метою було створено новий департамент оцінювання регулюючого впливу.

З 2010 р. в Росії «Оцінювання регулюючого впливу» як обов'язкова навчальна дисципліна викладається на факультеті права Вищої школи економіки.

З 2012 р. розпочинає роботу Єдиний портал для розміщення інформації щодо проектів нормативно-правових актів органів влади федерального рівня та результатів їх публічного обговорення¹.

Особливістю застосування АРВ в Росії є:

- АРВ застосовується вибірково до окремих положень нормативно-правових актів на розсуд суб'єкта аналізування;
- суб'єкт проведення АРВ — Мінекономрозвитку РФ;
- АРВ застосовується на стадії прийняття нормативно-правового акта, по суті відсутній аналіз альтернатив запропонованому регулюванню;

¹ <http://regulation.gov.ru/index.html>

- моніторинг прийнятих регуляторних актів проводиться вибірково за окремими рішеннями Комісії з адміністративної реформи;
- на місцевому рівні АРВ не застосовується.

Наведені приклади підтверджують наявність різних підходів до створення окремих елементів регуляторної політики держави, виходячи з менталітету її громадян, звичаїв та правової культури, інших національних особливостей та рівня економічного розвитку.

Висновки. Вивчаючи досвід розвинених країн та країн з перехідною економікою, можна констатувати, що стан законодавчого забезпечення впровадження регуляторної політики в Україні досить високий. Проте необхідно надалі відповідно до вимог сучасності як розвивати окремі інститути регуляторної політики, так і забезпечити практичне застосування її вимог на практиці.

На сьогодні політика дерегулювання має поступитися місцем політиці «якісного управління», основними умовами запровадження якої для України є:

- забезпечення аналізу регуляторної ін'єкції на стадії формування проблеми, яку за її допомогою необхідно вирішити;
- необхідність введення контролю за виконанням вимог законодавства щодо регуляторної політики органами місцевого самоврядування;
- запровадження у ВНЗ з підготовки фахівців з права та державного управління дисципліни «Регуляторна політика держави»;
- навчання фахівців регуляторних органів, що забезпечують виконання вимог законодавства про регуляторну політику України;
- розробка та запровадження системи розподілу регуляторних актів на категорії залежно від їх можливого впливу на підприємницьке середовище та економіку в цілому;
- запровадження можливості застосування повної та скороченої процедур проведення АРВ та відстеження результативності залежно від категорії регуляторного акту;
- підвищення статусу Держпідприємництва як спеціально уповноваженого органу з питань регуляторної політики з підпорядкуванням його безпосередньо Президентові України або Верховній Раді України.

ЛІТЕРАТУРА

1. A comparative analysis of regulatory impact assessment in ten EU countries. Dublin, 2004.
2. Harrington, W., Heinzerling, L., Morgenstern, R.: Reforming Regulatory Impact Analysis. Washington, Johns Hopkins University Press, 2009.
3. Kirkpatrick, Colin: Regulatory Impact Assessment: Towards Better Regulation? (Competition, Regulation and Development), 2007.
4. Radaelli, C.M.: How Context Matters: Regulatory Quality in the European Union,(2004).

5. Jacobs, Scott (2004): Regulatory Impact Assessment and the Economic Transition to Markets, in: Public Money and Management, October 2004.
6. OECD. Regulatory Impact Analysis (RIA) Inventory. Note by the Secretariat. Paris, 2004.
7. Мадер, Л. Европейский опыт оценки законов — от нормативного идеализма к законодательству, опирающемуся на эмпирические доказательства / Л. Мадер // Приоритетные национальные проекты и задачи совершенствования российского законодательства / под ред. С. В. Кабышева, Г. В. Минха, О. В. Афанасьевой. — М., 2007. — С. 132–151.
8. Цыганков, Д. Б. Внедрение оценки регулирующего воздействия в Российской Федерации — на пути к «умному» регулированию? / Д. Б. Цыганков // Коллоквиум «Оценивание программ и политик: методология и применение»: сб. материалов. — М. : ГУ-ВШЭ, 2010. — Вып. 5.
9. Цыганков, Д. Б. Интеграция оценки в государственное управление Российской Федерации / Д. Б. Цыганков ; под ред. А. И. Кузьмина, Р. О. Салливан, Н. А. Кошелевой // Оценка программ: методология и практика. — М., 2009. — С. 170–192.

РЕГУЛЯТОРНАЯ ПОЛИТИКА: МИРОВОЙ ОПЫТ ПРАВОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Колесников А. А.

Проанализирован опыт экономически развитых стран и стран с переходной экономикой внедрения такого механизма регуляторной политики, как анализ регуляторного воздействия. Определены общие принципы внедрения отдельных механизмов регуляторной политики и предложены пути дальнейшего развития регуляторной политики в Украине.

Ключевые слова: регуляторная политика, экономическая политика, дерегуляция, административная реформа, организационно-хозяйственные полномочия, Государственная служба Украины по вопросам регуляторной политики и поддержке предпринимательства.

REGULATORY POLICY: INTERNATIONAL EXPERIENCE LEGAL PROVISION

Kolesnikov O. A.

The experience of economically developed countries and countries with economies in transition in the implementation of such a mechanism of regulatory policy as regulatory impact analysis. Sets out general principles for the implementation of separate mechanisms of regulatory policy and the ways of further development of regulatory policy in Ukraine.

Key words: regulatory policy; economic policy; deregulation; administrative reform; executive economic authorities; State Service of Ukraine for Regulatory Policy and Entrepreneurship Development.